

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

АНАЛІЗ БАНКІВ УКРАЇНИ ЗА НАДІЙНІСТЮ ДЕПОЗИТНИХ ВНЕСКІВ

Анотація. Розглянуто діяльність Фонду гарантування внесків фізичних осіб та проаналізовано рейтинг банків України за рівнем надійності.

Аннотация. Рассмотрена деятельность Фонда гарантирования вложений физических лиц, а также проанализирован рейтинг банков Украины по степени надежности.

Annotation. Activity of Fund of guaranteeing physical persons payments is considered and rating of banks of Ukraine is analysed after the level of reliability.

Ключові слова: фінансово-кредитна установа, банк, економіка, Фонд гарантування внесків фізичних осіб.

На даному етапі розвитку української економіки фінансово-кредитна установа, інакше кажучи банк, займає одне з домінуючих положень у цій сфері. Однак це положення може бути як домінуючим, якщо банк успішно займається своєю діяльністю, а саме кредитуванням, депозитарієм, так і навпаки, якщо через ряд певних факторів та причин, внутрішніх чи зовнішніх, кредитну установу позбавляють ліцензії на діяльність. Банки чи не найбільше піддаються коливанням в економіці. Тому гострота проблеми банкрутства не втрачатиме своєї актуальності доти, доки економіка країни не стане стабільною. Тому зараз, на жаль, майже ніхто не застрахований від "прогорання" внесених депозитних коштів.

Мета дослідження – проаналізувати рейтинг банків за надійністю депозитних внесків та розглянути діяльність Фонду гарантування внесків фізичних осіб.

Об'єктом дослідження є діяльність банків, що функціонують в Україні на сьогоднішній день.

Предмет дослідження – процес повернення депозитних внесків, рейтинг банків за рівнем успішності.

Усе частіше і частіше по телебаченню, радіо, у газетах та інших джерелах отримання інформації можна почути та прочитати інформацію про те, що банків, які втратили ліцензію, стало більше. Однією з вагомих причин "відбирання" ліцензії у банків є нестабільна економічна ситуація країни та інфляція. Саме через неї "прогорають" величезні суми депозиту, які майже неможливо повернути, та кредиту, що видані клієнтам. Процес банкрутства банків протікає настільки швидко, що досить важко відразу зорієнтуватися в правильному напрямку особам, чії гроші зникають разом із банком.

Дана проблема на сьогоднішній день цікавить, напевно, чи не всіх вчених банківської справи. У кожному місті є свої інститути, університети, ради вчених, які зацікавлені у вивченні цього процесу.

Слід також звернути увагу на політику та законодавство цієї сфери, на жаль, не завжди держава на стороні вкладників. Яскравим прикладом є публікація сайту tc-bank.kiev.ua від 28 листопада 2011 року: "В парламенті України представили законопроект, що дозволяє приховувати від вкладників інформацію про можливу втрату їх заощаджень. Народні обранці, як завжди, досить дивно проявляють турботу про населення і про країну. Сьогодні у Верховній Раді зареєстрований проект, згідно з яким банк вважається проблемним у випадку, якщо він не зміг повернути гроші хоч би одному зі своїх вкладників. При цьому інформацію про те, що банк отримав статус "неблагонадійного", дозволили не розсекречувати!" [1].

Звісно, банку вигідніше не говорити про свою непрацездатність, тоді і паніки буде менше, бо інформація буде поширюватися з меншою швидкістю. Але це все лише питання часу. Банк під управлінням тимчасової адміністрації може вирішувати свої проблеми протягом півроку таємно від вкладників. Збереження банківських проблем, на думку депутатів, рятує фінансову установу від відтоку вкладів. Але при цьому знижується рівень довіри до банків. Наприкінці року населення бере позики (найчастіше на покупку нерухомості, техніки та електроніки, на ремонти і скління балконів), потрапляючи у фінансову кабалу через нестабільну економіку, так від клієнтів банку приховують той факт, що вони можуть і зовсім залишитися без грошей. Законопроект демонструє прогрес: банк порушив лише одну вимогу і відразу ж отримує куратора від НБУ і 180 днів на вирішення своїх проблем. Якщо фінансова установа не справляється з кризою, її визнають неплатоспроможною і передають у ведення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) [1].

Отже, на допомогу вкладникам ліквідованого банку приходять Фонд гарантування вкладів фізичних осіб – він відшкодує клієнтам їх збереження, але не більше 150 тис. грн. Відшкодуванню підлягають практично всі види депозитів і рахунків у гривні та валюті і нараховані відсотки. Хоча є деякі винятки. Якщо у клієнта декілька вкладів в одному банку, то він отримує одну виплату за загальною сумою всіх депозитів, але не більше 150 тис. грн. Вклади в доларах, євро і інших валютах виплачуються в перерахунку по офіційному курсу НБУ в день відкликання ліцензії і початку ліквідації банку. Інформацію про початок виплат Фонд публікує в газеті "Голос України" і на своєму офіційному сайті www.fg.org.ua, а також інформує вкладників по гарячій лінії. Для отримання виплати потрібно звернутися в один із вказаних в оголошенні Фонду банків-агентів з паспортом і ідентифікаційним кодом.

Фонд гарантує виплатити: усі види вкладів у гривні і валюті; поточні рахунки в гривні і валюті; гроші на пластикових картках; відсотки, нараховані за всіма подібними вкладами до дня введення ліквідатора.

Фонд не гарантує: термінові внески і поточні рахунки в банківських металах (золоті, сріблі); внески, зроблені в тимчасовому для банку учаснику Фонду; поточні рахунки, які використовуються для ведення підприємницької діяльності; внески акціонерів з часткою в капіталі більше 10 %; внески членів наглядової ради, ревізійної комісії банку і аудиторів, що перевіряли банк; внески до 1 грн [2].

У кожній країні є свої відмінності в плані "повернення грошових вкладів". Так, наприклад, у Росії Державна корпорація "Агентство по страхуванню вкладів" (була створена в січні 2004 року після набирання чинності Федерального закону № 177 "Про страхування вкладів фізичних осіб в банках Російської Федерації") страхує вклади фізичних осіб, у тому числі термінові вклади і вклади до запитання (включаючи вклади в іноземній валюті, а також рахунки, які використовуються для розрахунків по пластикових банківських картках, наприклад для здобуття зарплати, пенсії або стипендії) [3].

Відомо, що в Україні функціонує велика кількість банків. У таблиці проведено рейтинг банків, які займають на сьогоднішній день домінуюче положення серед усіх інших банків. Даний рейтинг створено на основі даних за перше півріччя 2011 року.

Таблиця

Рейтинг банків за надійністю депозитних внесків [4]

№	Банк	Відповідність капіталу активами	Ліквідність	Ефективність діяльності банку	Рівень боргового навантаження	Сумарний рейтинг	Сумарний рейтинг*	Рейтинг на 1.01.11*	Рейтинг аналітиків на 15.05.11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Укресімбанк	4	4	3	4	3,96	A	A	6,87
2	Ощадбанк	4	3	3	4	3,91	A	A	6,315
3	Райффайзен Банк Аваль	4	4	3	4	3,74	A	B	6,69
4	"Форум"	4	4	2	4	3,55	B	C	5,25
5	Укрсоцбанк	4	3	3	4	3,52	B	B	6,42
6	Правекс-Банк	4	4	3	4	3,50	B	B	5,32
7	Сбербанк России	3	3	3	4	3,45	B	B	6,46
8	ПриватБанк	3	4	3	4	3,41	B	B	6,92
9	ОТП Банк	4	3	4	4	3,40	B	A	6,53
10	УкрСиббанк	3	4	2	3	3,36	B	B	6,08
11	"Креді агріколь"	3	4	3	4	3,30	B	B	6,41
12	Альфа-банк	3	4	3	2	3,26	B	B	6,345
13	Кредобанк	4	4	2	4	3,25	B	B	4,92
14	Промінвестбанк	3	4	3	4	3,17	B	B	6,44
15	Сведбанк	4	4	3	3	3,15	B	B	5,34
16	"Унікредит"	3	4	3	3	3,15	B	B	5,9
17	УАВ банк	3	4	2	4	3,15	B	C	4,605
18	БТА	4	4	2	4	3,15	B	B	4,54
19	ВТБ	3	3	3	3	3,10	B	B	7,067
20	Дельта Банк	2	4	3	3	3,10	B	C	5,195
21	"Кредит-Дніпро"	3	4	3	4	3,10	B	B	4,77
22	Універсал Банк	3	4	2	4	3,05	B	C	5,11
23	Ерсте банк	3	4	2	3	3,00	B	B	6,35

Примітка: *Рівень А – "надійний", В – "стабільний", С – "задовільний", D – "поганий", F – "катастрофічний".

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
24	"Південний"	3	4	3	4	3,00	B	B	4,41
25	Брокбізнесбанк	3	4	3	4	2,95	C	B	5,15
26	"Хрещатик"	3	4	3	4	2,95	C	C	4,67
27	Донгорбанк	3	4	3	4	2,90	C	C	5,66
28	"Фінанси та кредит"	3	4	3	2	2,89	C	C	4,5
29	"ГУМБ"	4	4	3	2	2,85	C	C	5,935
30	Кредитпромбанк	3	4	3	2	2,80	C	C	5,148
31	Імексбанк	4	3	3	4	2,79	C	C	4,69
32	Укргазбанк	4	3	3	2	2,75	C	B	3,9
33	"Київська Русь"	2	4	3	3	2,65	C	B	4,595
34	"Надра"	4	2	3	1	1,84	D	D	3,055

Згідно зі статистикою, перші позиції посіли державні Укрексімбанк та Ощадбанк. До групи А також увійшов банк з австрійським капіталом Райффайзен Банк Аваль. На доброму рахунку також банки "Форум", Укрсоцбанк і Правекс-Банк.

З рейтингової таблиці було виключено Родовід Банк, клієнтам якого Кабмін дозволив знімати вклади через державний Ощадбанк.

Рейтингова база аналізу охоплює 34 найбільших банки за обсягом активів, які утримують на своїх балансах 85 % депозитів банківської системи України.

Лідери рейтингу відзначаються набором сильних фінансових показників відповідності капіталу активам, рентабельності, динаміки власного капіталу, боргового навантаження.

Низькі ризики компенсуються низькою дохідністю депозитних вкладів, тому рівень відсоткових ставок у зазначених банках доволі низький.

Найбільше покращили свої показники, окрім Райффайзену, банки "Форум", VAB банк, Дельта Банк та "Універсал". У той же час найбільше погіршили свої показники, окрім згаданого "ОТП", Брокбізнесбанк, Укргазбанк та банк "Київська Русь" [4].

Однак, незважаючи на всі рейтинги, слід не забувати, що життя юридичних осіб, як і життя людей, має свої зльоти і падіння. Різниця в тому, що крах компанії обов'язково зачіпає життя людей, які були з нею пов'язані, працювали в ній і довіряли їй. Наприклад, свої гроші. Тому перед тим як довірити банку свої кошти, необхідно зважити всі "за" та "проти", щоб не бути в програвші. Також не слід забувати, що на економіку країни та світову економіку середня верства населення (яка зазвичай і страждає від того, що банк втратив свою ліцензію) не має значного впливу. Тому треба бути готовим до будь-яких результатів діяльності, адже ніхто не знає, наскільки діючі ставки будуть прийнятними через рік-два з огляду на майбутній рівень інфляції чи валютний курс.

Можна зробити висновок, що невизначеність перспектив економічного розвитку підсилюється глобальними проблемами: суверенними боргами південної Європи, дефіцитом бюджету США та слабким відновленням передкризових обсягів споживчого попиту.

Економіка України традиційно перебуває під впливом інфляційного тиску та низьких темпів зростання реальних доходів громадян.

Розміщення банківського вкладу на довгий термін потребує оцінки фінансової стійкості обраних установ. Разом з тим слід пам'ятати, що фінансова звітність лише вершина "бухгалтерського айсберга", яка лише частково відображає фінансовий стан банку.

Дану проблему можна розглядати дуже довго, потенціал до її вивчення необмежений: внутрішні фактори, як наприклад внутрішня політика банку, зовнішні – конкуренція на ринку, світова економічна ситуація, кризи, інфляції – все це є причинами неефективної діяльності банків і, як наслідок, їх банкрутства.

Подальше дослідження даної ситуації можна розглядати з законодавчої сторони, яка дійсно потребує вдосконалення. Детальніше вивчення процесу надання депозитів, можливе змінення відсоткових ставок, суворіші умови надання цієї послуги, можливо, і знизять рівень депозитних внесків, але точно підвищать рівень надійності даного банку.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. О том, что банк "лопнул", украинцы узнают через полгода [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://tc-bank.kiev.ua/>. 2. Одарюк А. Что делать, если ваш банк лопнул [Электронный ресурс] / Одарюк А. – Режим доступа : <http://www.segodnya.ua/useful/money/14078658.html>. 3. <http://www.krestianin.ru/articles/19313.php>. 4. Р. Корнилюк Надійні банки в Україні. Рейтинг надійності банківських вкладів [Електронний ресурс] / Р. Корнилюк, Є. Шпитко. – Режим доступу : <http://bozhyvu.com/2011/08/08/nadijni-banky-v-ukrajini/>. 5. Кроливецкая Л. П. Банковское дело. Кредитная деятельность коммерческих банков / Л. П. Кроливецкая, Е. В. Тихомирова. – Изд. : КноРус, 2009. – 280 с. 6. <http://www.newsland.ru/news/detail/id/455052/>. 7. http://pravoinua.mlm-planet.net.ua/articles/zurnalistskoe_rassledovanie_bank_kotoryu_lopnul.html.